

XIX. Kaupunginmuseo.

Helsingin kaupunginmuseon vuosikertomus vuodelta 1925 oli seuraavan-
sisältöinen:

Kaupunginmuseon johtokunta, johon kuuluivat yliarkkitehti S. M. Schjerfbeck puheenjohtajana, filosofiantohtori J. E. Ailio varapuheenjohtajana sekä filosofiantohtori J. K. Rinne, kokoontui vuoden varrella 6 kertaa käsittelemään museon hallintoa ja hoitoa koskevia asioita. Sihteerinä toimi museonhoitaja A. W. Rancken.

Ohjesääntöjensä mukaisesti on johtokunta erityisesti kiinnittänyt huomiota Helsingin sivistyksellistä ja taloudellista kehitystä valaisevain muis-
tojen talteenottamiseen.

Museokokoelmat karttuivat vuoden varrella 100 museoesineellä, 32 maa-
lauksella ja piirroksella, 250 valokuvalla, osaksi levyineen, 4 mitalilla sekä 80 kirjallisuus- ja painotuotteella.

Ostoista on huomattava vanha, Suomenlinnan pommitusta v. 1855 esittävä kivipainos, Töölön sokeritehdasta esittävä, taiteilija W. v. Hausenin vuonna 1905 maalaama vesivärikuva ja vapaaherratar Rokasowskyn y. m. omistamat posliiniesineet.

Museon valokuvakokoelmaa kartutettiin erityisen runsaasti. Sen avulla on helppo seurata kaupungin nopeata rakennuskehitystä ja saada käsitys entisistä kokonaan hävinneistä tai muuttuneista rakennuksista.

Lahjoituksia museolle tekivät: taideteostenkauppias W. Sjöberg kolme vanhaa karttaa ja pari valokuvaa, opetusministeriö Suomen vapauden ja itsenäisyyden muistoksi lyödyt mitalit, herra G. v. Winther kaksi valokuvaa, tri R. Hausen valokuvia, neidit M. F. & E. Wrede valokuvia sekä erilaisia vaatteita y. m., rakennusmestari H. Kilpinen suuren tykinkuulan, Oopperakellarin johtokunta vanhat kankaalle pingoitettut kattokoristeet, Suomen messujen johtokunta luetteloja, kunniakirjoja y. m. vuoden 1925 messuilta, Svenska odlingens vänner Hertonäsän kartanoa kuvaavan julkaisun, arkkitehti P. E. af Enehjelm valokuvia, asiapapereita, kiväärin- ja univormun osia y. m., herrat A. Rönnberg ja O. Broström kirjallisuutta ja valokuvia, toimittaja V. E. Petterson ja vahtimestari E. Holmberg valokuvia, Nyblinin valokuvaamo 17 kpl. isoja valokuvasuurennuksia Ruotsin kuninkaan käynnistä, herra A. N. Stenholm riemujuhlamerkin, osuuskunta Elanto r. l. Elanto-lehden erikoisnumeroita, ravintoloitsija O. Lindfors pahvimallin Kaisaniemen ravintolasta j. n. e.

Rahatoimikamarin suostumuksella antoi hallitus siirtää museoon n. s. Meilahden tykin, joka tähän asti on ollut maahan pystytettynä Toivolan huvilan kohdalla. Tykki on huomattava lisä museon sotahistoriallisiin kokoelmiin.

Jo useana vuonna on Helsingin kaupunkia 1870-luvulla esittävää pahvimallia valokuvien, piirrosten y. m. mukaan lisätty. Tarkoitusta varten on olemassa erityinen vuotuinen määräraha. Kertomusvuonna on mainittua mallia täydennetty vanhaa Katajanokkaa kuvaavalla, A. B. Modellsnideri yhtiön valmistamalla osalla.

Museolla on ollut käytettävänään alakerta Hakasalmen huvilassa eli 7 huonetta, eteinen ja käytävä. Yläkerta on ollut Taideteollisuusmuseon hallussa. Vuosien kuluessa on tila kummallekin museolle käynyt ahtaaksi, ehkäisten niiden kehitystä. Eritoten on tämä ahtaus haitallinen kaupunginmuseolle, joka nykyisin ei voi enää panna näytteille uusia esineitä, ja jolla tuskin on tilaa niitä säilyttääkään. Näin ollen on etenkin huonekalukokoelmien kartuttaminen ollut miltei mahdotonta ja kuitenkin olisi juuri huonesisustain järjestäminen etenkin suuren yleisön kannalta sangen suotava. Lisäksi on kahden erilaisen museon pitämisestä samassa rakennuksessa käytännöllisiäkin vaikeuksia kokoelmien vartioimiseen y. m. nähden. Yleisö ei myöskään kernaasti maksa kaksia pääsymaksuja ja jättää usein toisen tai toisen museon kokonaan katsomatta. Näistä syistä on museolautakunta jo pari kertaa ennen anonut että kaupunginmuseo saisi haltuunsa myöskin rakennuksen yläkerran. Tämä anomus ei ole kuitenkaan johtanut toivottuun tulokseen, syystä ettei taideteollisuuskokoelmille ole ollut saatavissa huoneistoa muualta. Kun olot nyt ovat kehittyneet tässäkin suhteessa suotuisammiksi ja kun taideteollisuuskokoelmain siirto muualle olisi molemmille museoille eduksi, anoi museolautakunta viime vuoden lopussa rahatoimikamaria ryhtymään asiassa tarpeellisiin toimenpiteisiin. Samalla jätti lautakunta ehdotuksen erinäisiksi muutoksiksi, jotka olisivat tarpeen, jos museo saa käytettäväkseen yläkerran ja joista aiheutuvat kustannukset eivät nouse sanottavan suureen summaan.

Museoon hankittiin lasikaappi Katajanokan pahvimallia varten, kartta-kaappi isoja karttoja ja pitkä vitriini sekalaisia esineitä varten.

Museota pidettiin avoinna yleisölle joka päivä, paitsi lauantaisin, klo 12—3 ip. Siellä kävi 3,519 henkilöä, niistä oli 2,947 maksavia ja 572 kouluoppilaita y. m. ilmaiseksi pääseviä.

Johtokunta koetti myös, mikäli mahdollista, säilyttää kaupungin kiinteitä historiallisia muistomerkkejä. Niinpä se ryhtyi toimiin viertotiellä olevien vanhojen kaupunginporttien kivipylväiden säilyttämiseksi. Kun viertoteitä levennettiin ei pylväitä voitu pitää aikaisemmillä paikoillaan, vaan asetettiin aivan lähelle niitä, rakennuskonttorin ehdottamalle paikalle, jossa ne ovat muistuttamassa kaupungin alueen aikaisempaa rajaa.

Yleisön mielenkiinto Helsingin historiaan on sangen suuri, ja koska yhtenäistä esitystä kaupungin historiasta ei ole olemassa eikä suomeksi ole julkaistuna muuta kuin jotakin erikoisseikkaa koskevia kirjoituksia on johtokunta ryhtynyt painattamaan tällaista lyhyttä historiikkaa. Maisteri K. W. Rauhalalta lunastettiin käsikirjoitus nimeltä »Piirteitä Helsingin kaupungin historiasta vuosina 1550—1812». Teos tulee painettavaksi ensin suomeksi ja niin pian kuin varat sallivat, myös ruotsiksi.

Museota edusti Suomen museoliiton vuosikokouksessa Tampereella toukokuun 10 p:nä sekä V. Vallgrenin veistokuvakokoelman vihkiäisissä Porvoossa toukokuun 17 p:nä varapuheenjohtaja J. Ailio.